

حامی جهانی صنایع دستی ایران درگذشت

رئیس منطقه آسیا اقیانوسیه شورای جهانی صنایع دستی، وی به‌عنوان محقق حوزه فرهنگ و هنر در مراکز موزه ملی کویت، موزه هنرهای اسلامی دارالاطهر کویت، دانشکده موزه‌داری و مرمت و دیگر مراکز فرهنگی این کشور فعالیت داشت. هیجایی از سال ۱۳۷۳ تا ۲۰۲۰ به‌عنوان رئیس

هفتمت این بانوی فرهیخته نامشان در فهرست بهترین‌های صنایع دستی جهان
هیجاوی دوره کارشناسی خود را در رشته‌های هنرهای زیبا، ادبیات عربی
و اقتصاد در دانشگاه آمریکایی بیروت لبنان گذرانده و مدرک دکترای هنر و معماری
اسلامی را از مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد گرفته بود. *جام جم دبی*

منطقه آسیا اقیانوسیه شورای جهانی صنایع دستی حضور داشت و برای توسعه و رونق این حوزه تلاش کرد. ایرانیان به ویژه فعالان حوزه صنایع دستی، هیچ‌جا و هر جا را به خاطر تلاش گسترده او در خصوص جهانی کردن برخی شهرهای ایران در حوزه صنایع دستی می‌شناسند. شیراز، یزد، مشهد، میبد و ... شهرهایی هستند که به

که همه می دانیم این استان قطب تولید گیاهان دارویی است چرا از این ظرفیت به صورت پنهان استفاده نشده است، می گوید: نبود آگاهی کافی در زمینه منبع درآمدی تولید گیاهان دارویی، عدم تولید گیاهان دارویی متناسب با نیاز بازار و تقاضای شرکت های مصرفی و شبکه سازی محصولات فوق، عدم اطلاع رسانی درست از تولید کنندگان گیاهان دارویی در استان و محصول تولید شده و نبود آموزش کافی به کشاورزان در خصوص تولید گیاهانی باکیفیت از مهم ترین دلایل این موضوع است.

او ادامه می‌دهد: ظرفیت مغفول مانده تولید و صادرات گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن در ایران قابل احیا و توسعه است و می‌تواند در افزایش تولید ناخالص داخلی و ملی، ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات اثربخش باشد. البته صنعت گیاهان دارویی در حوزه‌های تولید، فرآوری و بسته‌بندی و بازاریابی نیازمند سرمایه‌گذاری است که هر یک با چالش‌های خاص خود مواجه هستند.

درست به همین دلیل است که تلاش هایی برای کنترل و نظارت بر روی صادرات، تولید و بسته بندی برخی گیاهان دارویی انجام شده و به طور مثال سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور، دستورالعمل هایی صادر کرده که برداشت و صادرات برخی از گیاهان دارویی غیرمجاز اعلام شده و فرهنگ سازی و آموزش لازم میسر میسر رعایت برداشت اصولی از طبیعت، تولید و بسته بندی و صادرات است که باید در این زمینه اقدام جدی انجام گیرد.

به گفته این مقام مسؤول، برطرف شدن مشکلات تولید و صادرات گیاهان دارویی نیاز به عزم ملی داشته و فقط با یک وزارتخانه نمی‌تواند این مشکلات را برطرف کند. برای توسعه کارهای استفاده بهینه از سرمایه ملی باید از ظرفیت مراکز دانشگاهی، علمی و تحقیقاتی به نحوه مطلوب بهره برد تا علاوه بر رشد و شکوفایی فعالیت‌های این حوزه، شاهد حضوری قوی در بازارهای بین‌المللی و کسب سهم مناسب از این بازار باشیم و کاشت، داشت و برداشت باید به صورت مکانیزه انجام شود. با این اقدامات محصول اقتصادی می‌شود و کشاورزان با رغبت بیشتری اقدام به تولید گیاهان دارویی می‌کنند.

رضایی فریمانی در ادامه می‌گوید: از عمده‌ترین مشکلات موجود بر سر راه رشد و توسعه گیاهان دارویی، بازاریابی محصولات آن است. بازاریابی صحیح سبب می‌شود تا محصولات بر اساس نیاز مصرف‌کنندگان تولید و به نحو بهداشتی و مورد پسند در اختیار آنان قرار گیرد. به دلیل ویژگی‌های خاص گیاهان دارویی چون فسادپذیری، تولید فصلی و حجیم بودن، محصولات آن از حساسیت بالایی برخوردار است و بایستی عملیات بازاریابی شامل انبارداری، حمل و نقل، درج‌بندی، بسته‌بندی و تبدیل باشد.

مدیر صنایع تبدیلی و غذایی جهاد کشاورزی استان در پاسخ به این که استقبال از داروهای گیاهی در بین مردم افزایش یافته چه برنامه‌هایی برای عرضه و آموزش آن دارید هم می‌گوید: با محرز شدن عوارض و پیامدهای سوء داروهای شیمیایی استفاده و تجویز این قبیل از داروها در کنار نمونه‌های شیمیایی و صنعتی مجدداً مورد توجه قرار گرفته و سال به سال به میزان تولید و مصرف آن افزوده شد. تبلیغات موثر و برگزاری همایش مناسب و تغییر فرهنگ مردم به مرور افزایش استفاده از داروهای گیاهی را در پی دارد.

به به شمار می‌رود که همین مسأله مسئولیت همه دست‌اندرکاران این صنعت را در زمینه بهینه‌سازی کیفی سازی و برنامه‌ریزی ویژه صندنان می‌کند، چراکه مشهد مرکز و کانون تجارت گیاهان دارویی کشور به شمار رفته و بیشترین حجم خرید، فروش و تجارت در این شهر صورت می‌گیرد و از سوی دیگر ارتباط با کشورهای همسایه، تعاملات، معاملات با آنها و راهیابی به بازارهای جهانی را با توجه به شرایط موجود، جایگاه مشهد را افزون‌تر می‌سازد.

گردشگری؛ برگ برنده‌ای که دیده‌نی‌شود

گردشگری سلامت سبز، یکی از برگ برنده‌های کشت گیاهان دارویی است که در صنعت نوای گردشگری می‌تواند مورد توجه قرار بگیرد. غلامی در این رابطه هم می‌گوید: بحث گردشگر و خدمات گردشگری، سال‌ها پیش با توجه به حضور گردشگران داخلی و خارجی اهمیت این قضیه را بیشتر می‌کند. از این رو ضرورت دارد شبکه زنجیره هم‌افزا؛ زمینه‌کسب ارزش افزوده ویژه را برای استان و کشور فراهم سازد. قسمت‌هایی در این حوزه مورد غفلت قرار گرفته که گسترش کارگاه‌ها و مراکز فراوری گیاهان دارویی بخشی از آن است؛ زیرا با توجه به ظرفیت فراوان این استان، کمتر مورد برنامه‌ریزی و دقت نظر قرار گرفته‌است.

کارشناس فن بازار گیاهان دارویی در توضیح بیشتر می‌گوید: از موانع جدی این حوزه در زمینه تولید می‌توان به تخصصی نبودن چرخه کشت گیاهان دارویی، فقدان برنامه و توجه به بازارهای هدف و نیاز مصرف‌کننده، استناد استانداردهای تولید و توجه به حداقل‌های اصول کیفیت تولید گیاهان دارویی اشاره کرد. حال آن‌که گیاهان دارویی همان‌گونه که از اسمش پیداست دارو بوده و خاصیت درمانی دارد؛ بنابراین لازمه تولید دارو، رعایت ضوابط خاص در فرآیند تولید تا مصرف است.

نیود کارخانه فراوری یکی از مشکلات اصلی در صنعت گیاهان دارویی است که در صورت راه‌اندازی آن، موجب اشتغال‌زایی و موقعیت اقتصادی مناسب برای تولیدکنندگان و روستاهای مختلف استان خواهد شد.

ظرفیتی بدون استفاده بهینه
مجید رضایی فریمانی، مدیر صنایع تبدیلی و غذایی
جهد استان خراسان رضوی هم در پاسخ به این سوال

با انکیزه کشاورزی توام با هدف اقتصادی از دیگر توافقمندی‌های استان در تولید گیاهان دارویی است. او همچنین به آموزش به تولیدکنندگان، توسعه صنایع در قطب‌های تولید، بسته‌بندی با رویکرد ایجاد ارزش افزوده، تکمیل چرخه تولید شامل بازاریابی، بازاریابی، پیگیری کشت قراردادی، برگزاری همایش‌های کاربردی و هماهنگی‌های تولید، زراعت کردن گونه‌های در حال انقراض. سردار نجف‌داری، رئیس با بازار گیاهان دارویی و تشویق سرمایه‌گذاری در این بخش به عنوان اولویت‌های مهم سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی اشاره می‌کند.

سایران با بیان این‌که بیش از ۴۶ هزار تن گیاهان دارویی به‌جز زعفران سالانه در استان تولید می‌شود، می‌گوید: به‌دلیل محدودیت شدید منابع آبی، توسعه آبیاری بخش کشاورزی در استان امکان‌پذیر نیست و بر آن هستیم در زیربخش‌هایی چون توسعه گیاهان دارویی بزرگ‌تر از اراضی شیدار، آب‌سبز و بارندگی مناطق مستعد استان با رویکرد سیاست‌های توسعه‌ای استفاده کنیم. در همین رابطه حمید غلامی، کارشناس فن باران گیاهان دارویی هم به می‌گوید: گیاهان دارویی شامل بخش‌هایی از گیاه است که پس از خشک‌اندن، بدون ایجاد مگرته نغیر، در مغازه‌ها و عطاری‌ها به فروش می‌رسد؛ مانند زیره، رازیانه، هل یا دارچین و گیاهان که بر سر، خالص، درمان، آن‌ها که معتدبا به گیاهان دارویی هستند.

یا کم ضرر بودنشان به اثبات رسیده است. اما داروهای گیاهی در حقیقت حاصل تبدیل برخی گیاهان به دارو در (کارخانه‌های داروسازی و طی فرآیندی خاص و استریل هستند) با توجه به تفاوت گیاهان دارویی و داروهای گیاهی، عطاری‌ها تنها حق فروش گیاهان دارویی را دارند، آن‌هم گیاهانی که تعداد آنها مشخص بوده و طی سالیان دراز فرایده و عارضه‌ای به مشخص عارضه بودن آنها به اثبات رسیده است؛ در صورتی که اگر فرآوری و تبدیل گیاهان دارویی به داروی گیاهی مورد توجه قرار گرفته شود باعث پیشرفت‌های زیادی در این زمینه خواهد شد.

و همچنین به این موضوع اشاره می‌کند که استان‌های خراسان به‌خصوص خراسان رضوی در زمینه تولید گیاهان دارویی نقش کانونی و قطبی دارند؛ چنان‌که یکی از مهم‌ترین کانون‌های تولید کشور به‌خصوص در زمینه زعفران، زیره سیاه، زرشک، گل محمدی، فلفل قرمز، بومادران، سبزی‌های خشک دارویی، آنگوزه و...

[illegible]

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.

همچنین هیچ عددی در يك سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

	۲	۸			۶	۵				۲	۱				۷	۹	
۱																	۵
۷				۶													۳
			۴		۱												
			۳				۱								۱		
				۲		۳											
۸				۴					۶					۳			۶
۶									۹								۷
	۷	۹				۸	۲			۴			۶	۷		۲	۳

	9	2			6	3			9			1	5				9	6	
3							1				3								1
4				6			7				4				1				7
			9		2									4		8			
			5			8							9			3			
			1		4								6		5				
5				7			2				1			5					8
6							9				5								6
	1	4				3	7				4	2					7	3	

کشور را از آن خود کرده است، علاوه بر آن دارای رتبه اول در جهان است و پس از آن زیره سبزی یکی از محصولات منحصر به فرد استان است که به لحاظ سطح زیر کشت و تولید دارای رتبه برتر است.

و در ادامه نحوه کشت تولید گیاهان دارویی را روی رآبی و دیم اعلام می‌کند و می‌گوید: براساس آخرین آمار تایید شده در سال زراعی گذشته، تولیدات گیاهان دارویی ۲۸ هکتار افزایش داشته‌است که از سطح فوق حدود ۱۵ هزار هکتار به‌صورت آبی و ۱۴ هزار هکتار نیز به‌صورت دیم تولید می‌شود.

این مقام مسؤول ادامه می دهد: تاکنون گونه های زراعی کشت شده شامل زیره سبز، زیره کوهی، بالنگ، بارجه، آتغوز، خاکشیر، نعنا فلفلی، افیون، پنیرک، فلفل قرمز، گل گاوزبان، گشنیز، رازیانه، چای ترش، آویشن باغی، ریواس، ترخون، مریم گلی و گل رنگ بوده است. به گفته ساربان، اقلیم مناسب و متنوع خرده مالکی و نیروی کار، توسعه صنایع مرتبط

خاکشیر، آویشن، نعنا فلفلی، رزماری، اسطوخودوس، کاسنی، همیشه بهار، سرخارگل، لونه‌واروگل گاو زبان؛ کشت این گیاهان دارویی نام آشنا که ثروت رو به رشد شامی نویسیم.

درآمدزایی و ارتزاقی قابل توجه می تواند سهم مهمی در ۳۰۰ هزار تن گیاه دارویی، قطب تولید این محصولات در ویوی و داروهای گیاهی، موضوعی است که از آسیب های ناو ن پهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی وی بیش از یک تن محصول از ۳۰۵ هزار هکتار سطح اراضی است و می تواند حاصل زیربخش باغی بیش جزو مزیت های نسبی کشاورزی استان است و شغل و

جهد کشاورزی خراسان رضوی در همین رابطه می‌گوید: «مقام اول تولید گیاهان دارویی در استان به زعفران اختصاص دارد که به لحاظ سطح زیر کشت و تولید دارای رتبه اول است و ۶۷ درصد از سطح زیر کشت زعفران

استان خراسان رضوی را همه با زعفرانش می‌شناسند و عجیب نیست که مقام اول تولید گیاهان دارویی در این استان هم به زعفران اختصاص داشته باشد. غلامحسین ساربان، معاون بهبود تولیدات گیاهی

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۸۹۳

جدول عادی

۱۴) **افق:** انبریک نوروزی جام چه به شما-
 ۱۵) **خامو:** ۱) مادر عرب- پیرایه- جست وجو
 ۱۶) **مادر:** ۱) عیران (۴) دستگانه-
 ۱۷) **توقیت:** دستگانه- شنوایی- آه- دستگانه-
 ۱۸) **دستوره:** ظرف جوشانده آب- زنده-
 ۱۹) **مردگان:** از معجزات این پیامبر
 ۲۰) **ای:** بود- شیره شیر (۶) پالیدن- خنا-
 ۲۱) **شعاع:** ۱) از بخش‌های اوستا- مقابل
 ۲۲) **شمال:** نوعی خاک (۸) کلاه-
 ۲۳) **آما:** گیری- میله آهنی جابه‌جاکننده
 ۲۴) **احسام:** سنگین- همسر (۹) خواجی
 ۲۵) **راز:** نوعی انبریک- طرخی عربی
 ۲۶) **ارانی:** ۱) از نژاد چهری- رشوه-
 ۲۷) **دادن:** همراه چای (۱۱) به رو خوابیده-
 ۲۸) **تاری:** زاجدنی که در پهلوان اسفانه‌ای
 ۲۹) **سرخ:** شمرده (۱۳) صد خوشه‌ستان-
 ۳۰) **قاضی:** تحقیق- آگیر (۱۴) از شهرهای اسامی
 ۳۱) **توروستی:** ایتالیایی- تولیدکننده- وسط
 ۳۲) **اسکرده:** سیب و سبزه و سنجد
 ۳۳) **و سکه و سمنو و سرکه و ساق:** راز
 ۳۴) **چیمیم:**

عمودی: ۱) بار دلیله - از نخستین استادان نقاشی قهوه‌خانه‌ایان (۲) صاحب تابلوی زور محضی (۳) پیوشا- عاشق- گوشه‌نویس (۴) ادب- وارونه- اندیشه- قدم یکپا (۵) ادب- تنظیم- هنده- پاک و مزه (۶) پایتخت- انچه- بادها- نامی مدرسه (۷) دختر- انگور- نوعی پوست‌دیانی‌شده- پایتخت- قوم نمود- بشقاب بزرگ (۷) جوان- رهایی- رشته‌هایی از سوزن باقی‌مانده (۸) اقرار و اعتراف- پوست تپه‌کاری (۹) گیاه- استخوانی در گوش- برقرار از کوشل به دلمو می‌رساند- توتیا (۱۰) کردار- میله باریک برای تمیز کردن لوله

جدول ویژه

چیز- نام مادر امام رضا(ع)- پادشاه بابل
اولین قانونگذار تاریخ(۳) دهنه اسب-

گلی زیبا که فقط هنگام تابش خورشید
باز می‌شود- راه میانبر! (۴) یزگان- اخمو-
تحتانی (۵) پهلوان تورانی شاهنامه-
سماق- استخوانی در پاچه گوسفند (۶)
عددی يك رقمی- گوارا- نوعی انرژی (۷)
آشوب طلب- بازسازی و تعمیر- بیماری
ثروتمندان (۸) مخترع تلفن- دانشگاهی
در آمریکا- گدازنده زر و سیم- پوستین

٩) انجمن بین المللی حمل و نقل هوایی- برادر سلم و تور- چاپار (۱۰) شبنم- زبانه آتش- رودست خوردن (۱۱) افسانه- پوشیده- نرده (۱۲) نوعی عارضه پوستی ویروسی- ریخته شدن-

شماره ۵۸۹۲

٥	١٤	١٣	١٢	١١	١٠	٩	٨	٧	٦
ك	و	م	م	و	م	و	م	و	ك
ن	ي	ا	ن	ي	ا	ن	ي	ا	ن
د	ا	د	ا	د	ا	د	ا	د	ا
ز	ي	ا	ن	ي	ا	ن	ي	ا	ز
ر	ن	ي	ا	ر	ن	ي	ا	ر	ن
ق	ا	ق	ا	ق	ا	ق	ا	ق	ا
ح	ا	د	ا	د	ا	د	ا	د	ا
م	ي	ا	ن	ي	ا	ن	ي	ا	م
ث	ا	ث	ا	ث	ا	ث	ا	ث	ا
ن	ي	ا	ن	ي	ا	ن	ي	ا	ن
د	ا	د	ا	د	ا	د	ا	د	ا
ا	ل	خ	ن	و	ب	ا	ل	خ	ا
ا	ل	خ	ن	و	ب	ا	ل	خ	ا
د	ا	د	ا	د	ا	د	ا	د	ا
ي	ا	ب	م	ق	د	م	ق	د	ي

[illegible]

حل جدول عادی شماره ۵۸۹۲

[illegible]